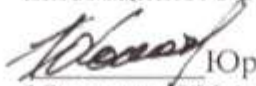

Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка

Кафедра духових та ударних інструментів

«ПОГОДЖУЮ»

Гарант освітньо-професійної програми, проректор з науково-педагогічної діяльності та інноваційного розвитку, професор

 Юрій СОКОЛОВСЬКИЙ
27 серпня 2024 року

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи, доцент

 Богдан ДАШАК
28 серпня 2024 року

«ПОГОДЖУЮ»

Декан факультету оркестрових інструментів, доцент

 Тарас ЛАЗУРКЕВИЧ
27 серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Спеціальний клас (творчий проєкт)»

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти	Магістр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	Музичне мистецтво
Профілізація	Труба
Статус	Обов'язкова компонента освітньої програми (ОК 1.1)
Загальний обсяг	9 кредитів ЄКТС (270 годин)
Форма підсумкового контролю	Екзамен (1, 2), Атестаційний екзамен (3)
Термін викладання	1– 3 семестри
Факультет	Факультет оркестрових інструментів
Форма навчання	Денна, заочна

Робоча програма навчальної дисципліни «СПЕЦІАЛЬНИЙ КЛАС (творчий проєкт)» для профілізації «ТРУБА» з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво» оновлена, відповідно до освітньо-професійної програми «Музичне мистецтво» другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка від 26 серпня 2024 року (Протокол № 1).

Розробник:

НАКОНЕЧНИЙ Роман Михайлович – заслужений артист України, професор кафедри духових та ударних інструментів

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри духових та ударних інструментів

від ”_27_” _серпня__ 2024 р., протокол № __8__.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни – підготовка висококваліфікованих і всебічно розвинутих музикантів-виконавців що володіють специфікою виконавства на трубі.

Основним завданням дисципліни є навчання студентів особливостям гри на трубі та професійному застосуванні набутих ними знань і навичок у майбутній фаховій педагогічній і виконавській діяльності.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2.Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК3.Здатність використовувати інформаційні та комунікативні технології.

ЗК4.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6.Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7.Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК8.Здатність працювати у міжнародному контексті.

ЗК9.Здатність працювати автономно.

2.2 Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК1.Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

СК2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

СК3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню/інтерпретації/аранжуванню та перекладу музики.

СК4. Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській/диригентській/композиторській/педагогічній діяльності.

СК5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

СК6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

СК7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

СК8. Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

3. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (РН)

РН1.Володіти професійними навичками виконавської, творчої та науково-педагогічної діяльності.

РН2.Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.

РН3.Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

РН4.Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

РН5.Вибудовувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

РН6.Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

РН7.Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

РН8.Здійснювати викладання гри на інструменті/вокалу /диригування/музикознавчих дисциплін/композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

РН9.Здійснювати ефективне управління мистецькими проєктами, зокрема, їх планування та ресурсне забезпечення.

4. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин						Розподіл аудиторних годин на тиждень за семестрами (денна, заочна) та загальна кількість годин в семестрі (денна, заочна)			
	Екзамени	Заліки	Атестаційні екзамени		Загальний обсяг	Аудиторних	Самостійна робота (денна/заочна)	Семестри						
								Всього денна/заочна	у тому числі:					
									лекції	Індивідуальні (денна/заочна)	практичні	1	2	3
												Кількість тижнів в семестрі		
												15/4	15/2	15/4
												15/4	15/2	15/4
ОК1.1.Спеціальний клас (творчий проєкт)	1,2	-	3	9	270	90/45	-	90/45	-	180/225	2/15	2/15	2/15	

Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Самостійна робота (денна/заочна)
			Загальний обсяг	Аудиторних				
				Всього (денна/заочна)	у тому числі:			
					лекційні	Індивідуальні (денна/ заочна)		
I		6	180	60/30		60/30		120/150
	1	3	90	30/15		30/15		60/75
	2	3	90	30/15		30/15		60/75
II		3	90	30/15		30/15		60/75
	3	3	90	30/15		30/15		60/75
Всього		9	270	90/45		90/45		180/225

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Твори підвищеної складності.

1. Циклічний твір великої форми
2. Віртуозний твір середньої форми
3. Ряд композицій малої форми, концертні етюди

Індивідуальні заняття

I курс

№	№ Теми	Тема	Кількість годин (денна/заочна)
1 семестр			
1	Тема 1	Циклічний твір великої форми.	15/7

		Робота над інтонацією та якістю звукоутворення.	
2	Тема 2	Два віртуозних етюди . Знайомство з різноманітними інтерпретаціями .	15/8
Разом			30/15
2 семестр			
3	Тема 1	Ряд композицій малої форми. Стилістика.	15/7
4	Тема 2	Два віртуозних етюди	15/8
Разом			30/15
Всього годин			60/30

II курс

№	№ Теми	Тема	Кількість годин (денна/заочна)
3 семестр			
5	Тема 1	Віртуозний твір середньої форми .	15/7
6	Тема 2	Концертний етюд.	15/8
Разом			30/15

Самостійна робота

І курс

№	№ Теми	Тема	Кількість годин
1 семестр			
1	Тема 1,2	Опрацювання твору великої форми. Робота над інтонацією та якістю звукоутворення.	55/70
2	Підсумковий контроль (екзамен)		5/5
2 семестр			
3	Тема 1,2	Опрацювання виконуваних творів. Знайомство з різноманітними інтерпретаціями .	55/70
4	Підсумковий контроль (екзамен)		5/5
Всього годин			120/150

II курс

№	№ Теми	Тема	Кількість годин (денна/заочна)
3 семестр			
5	Тема 1,2	Робота над втіленням художнього образу програмного репертуару.	

		50/65
6	Підсумковий контроль (Атестаційний екзамен)	10/10
Всього годин		60/75

Послідовність проходження творів концертної програми визначається викладачем довільно, у залежності від творчого потенціалу та індивідуальних особливостей розвитку студента. Під час навчання викладач повинен враховувати й необхідність охоплення (у межах зазначених розділів) якомога більшої кількості творів різних за змістом, формою та жанрами.

До екзаменів та атестаційного екзамену допускаються студенти, які виконали семестрові тематичні вимоги.

Програма випускного атестаційного іспиту на здобуття ступеня «магістр» складається з творів різних стилів (бароко, віденська класика, романтична та сучасна музика) і включає:

1. Циклічний твір великої форми
2. Дві композиції середньої або малої форми

У програмі обов'язково необхідно представити віртуозний твір концертного спрямування. Програма атестаційного іспиту виконується напам'ять.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

БАЛИ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	задовільно
30-31	E	
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерій оцінки є багаторівневим поняттям, яке стосується результату праці студента протягом певного часу. Він складається з об'єктивних та суб'єктивних факторів оцінки. Під “суб'єктивним”, в даному випадку, розуміється обдарованість виконавця. Під “об'єктивним” – його ставлення до професії, що виявляється у виконанні даної програми. Базове поняття критерію оцінки – це “художнє враження”, яке містить основні компоненти оціночних факторів.

Виконання оцінюється за національною шкалою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно.

90-100 (A) – «відмінно»

Дуже високий рівень виконавської майстерності (яскрава музикальність та артистизм, сценічна витримка, яскраве образно-емоційне наповнення, тонке відчуття ансамблю, стабільне виконання програми).

Високий рівень технічної майстерності: бездоганне володіння технікою кантילени, рухливості, володіння різноманітними тембральними барвами, динамічною градацією.

Досконале виконання програми: високий рівень складності, розуміння форми, стилю та жанру, професійне виявлення особливостей авторського тексту, зрілість інтерпретації. Серйозне ставлення студента до обраної професії. Висока працездатність.

82-89 (B) – «дуже добре»

Високий рівень виконавської майстерності (переконлива музикальність та артистизм, сценічна витримка, відчуття ансамблю, стабільне виконання програми).

Добрий рівень технічної майстерності, добре володіння різноманітними тембральними барвами, динамічною градацією.

Добре виконання програми: достатньо високий рівень складності, добре відчуття форми, стилю та жанру, змістовність інтерпретації. Серйозне ставлення студента до обраної професії. Добра працездатність.

74-81 (C) – «добре»

Достатньо високий рівень виконавської майстерності (достатня музикальність та артистизм, сценічна витримка, відчуття ансамблю, стабільне виконання програми).

Достатнє володіння виконавськими прийомами та використанням тембральних барв.

Достатньо добре виконання програми: достатньо високий рівень складності, добре відчуття форми, стилю та жанру, змістовність інтерпретації. Серйозне ставлення студента до обраної професії. Добра працездатність.

64-73 (D) – «задовільно»

Посередній рівень виконавської майстерності (слабка сценічна витримка, обмежена музикальність, відсутність артистизму, образного мислення, скромний емоційний фактор, нестабільне виконання програми).

Середній рівень технічної майстерності: недостатнє володіння технічними ресурсами, збіднене тембральне звучання.

Задовільне виконання програми (середній рівень складності, не повне розуміння інтерпретації, форми, стилю, стилю та жанру, недостатня професійна інтерпретація).

Задовільне ставлення студента до обраної професії. Середня працездатність.

60-63 (E) – «достатньо»

Низький рівень виконавської майстерності (відсутність музикальності, артистизму, образного мислення, сценічної витримки, нестабільне виконання програми, недостатнє володіння виконавською технікою, тембральна бідність, відсутність емоційного насичення,

Незадовільне виконання програми (низький рівень складності, відсутність будь-яких виконавських засобів для інтерпретації творів, неточне інтонування, відсутність ритмічної стабільності, неуважне ставлення до вивчення нотного тексту твору.

Низька працездатність.

35-59 (FX) – «незадовільно»

Дуже низький рівень виконавської майстерності (відсутність музикальності, артистизму, образного мислення, сценічної витримки, нестабільне виконання програми).

Дуже слабе володіння технічними ресурсами виконання.

Незадовільне виконання програми (низький рівень складності, відсутність будь-яких виконавських засобів для інтерпретації творів, нечисте інтонування, відсутність ритмічної стабільності, неуважне ставлення до вивчення нотного тексту виконуваного твору.

Низька працездатність.

0-34 (F) – «незадовільно»

Відсутність виконавських можливостей.

Відсутність практичних можливостей, вияв повної безпорадності у виконавстві, відсутність зацікавлення до навчання.

Необдуманість студентом вибору професії.

Низька працездатність.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. **Попередній контроль** спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
2. **Поточний контроль** здійснюється під час практичних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. **Тематичний контроль** здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. **Підсумковий контроль** проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на атестаційному екзамені.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Апатский В.Н. Духовое исполнительство средневековой Европы // Дослідження. Досвід. Спогади : зб. наук. праць. – Вип. 6.– К.:КССМШ ім. М. В. Лисенка. 2005.– С.138-142
2. Апатский В. Н. О виртуозности в духовом музыкально-исполнительском искусстве // Дослідження. Досвід. Спогади : зб.наук. праць. – Вип. 3.– К. : КССМШ ім. М. В. Лисенка, 2002.– С.126-141.
3. Апатский В. Н. Методика постановки исполнительского дыхания музыканта духовика // Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Рівне : Волинські обереги, 2006. – Вип. 1. – С. 10-16.
4. Апатський В.Н. Основы теории и методики духового музыкально-исполнительского искусства : учебн. пособ. – К. : НМАУ им.П. И. Чайковского, 2006. – 432с.
5. Апатский В.Н. О некоторых новациях в современном духовом исполнительстве // Дослідження. Досвід. Спогади :зб. наук. праць. – Вип. 4. – К.: КССМШ ім. М. В. Лисенка, 2003. – С. 6-18.
6. Апатский В. Н. Очерки истории духового исполнительства. прошлое и проблемы наших дней // Дослідження. Досвід. Спогади: зб. наук. праць. – Вип. 4. –

К. : КССМШ ім. М. В. Лисенка, 2003. – С. 103-114.

7. Апатський В. М. Теоретичні основи гри на духових інструментах : дис. ...д-ра мистецтвознавства : 17.00.03. – К., 1993. – 345с.

8. Белінський Г. О. Сценічне хвилювання та шляхи його подолання // Всеукраїнський брасс-бюллетень. –2004.–№9. – С. 5-8.

9. Безуглый А. И. Некоторые аспекты углубления профессиональной подготовки исполнителей на духовых инструментах// Исполнительство на духовых инструментах. – К. : НМАУ им П.И. Чайковского, 1986. – С. 17-23.

10. Богданов В. О. Історія духового музичного мистецтва України: від найдавніших часів до початку ХХ ст. : посібник. – Харків : Основа, 2000. – 344с.

11. Болотин С. В. Энциклопедический биографический словарь музыкантов-исполнителей на духовых инструментах. – М. : Радуница, 1995. – 358 с.

12. Вовк Р. А. Київська школа духових та ударних інструментів у контексті сучасного виконавства (видатні особистості) // Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції.– Рівне : Волинські обереги, 2006. – Вип. 1. – С. 21-25.

13. Гишка І. С. Базинг: історія та генезис // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – Вип. 18. – Кн. 7. – К. : Київ,2001. – С. 282-289.

14. Гишка І. С. Методика формування та вдосконалення звукотворчих компонентів виконавського апарату трубача : методичний посібник. – Львів : ЛВІ, 2006. – 79 с.

15. Гишка І. С. Проблеми початкового навчання трубача та сучасні варіанти їх вирішення // Збірник наукових праць Львівської державної музичної академії імені М. В. Лисенка. – Вип. 7. – Львів : СПОЛОМ, 2002. – С. 144-150.

16. Гишка І. С. Регістри труби та специфіка їх опанування // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – Вип. 26. – Кн. 9. – К. : Київ,2003. – С. 285-296.

17. Гишка І. С. Формування амбушура трубача (традиції та базинг) : посібник. – Львів : ЗУКЦ, 2002. – 16 с.

18. Кляйнхаммер Е. Роздуми про дихання // Всеукраїнський брасс-бюллетень. – 1995. -- № 3 – С. 6-8.

19. Кобець І. М. система домашніх занять трубача : навч.-метод. посібник. – К.: Мистецтво, 1965. – 61 с.

20. Кобець І. М. Основи навчання гри на трубі. – К. : Музична Україна, 1985. – 76 с.

21. Кобець І. М. Щоденні вправи трубача. – К. : Музична Україна, 1988. –80 с.

22. Крижановський Ф. П. Український концерт для тромбона в аспекті становлення та розвитку жанру : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. -- К., 2006. – 190 с.

23. Луб В. Н. К вопросу о специфике игры на родственных инструментах (трубах разных строев) // Теория и практика игры на духовых инструментах : сб. ст. / сост.

В. Н. Апатский. – К. : Муз. Украина, 1989. –С. 64-66.

24. Наконечний Р. М. Оркестрові труднощі для труби в операх та балетах українських композиторів : методична розробка. – Львів : Львівська державна музична академія імені М. В. Лисенка, 2002. – Зошит 2. – 37 с.

25. Наконечний Р. М. Оркестрові труднощі для труби в операх та балетах українських композиторів : методична розробка. – Львів : Львівська державна музична академія імені М. В. Лисенка, 2002. – Зошит 1. – 40 с.

26. Наконечний Р. М. Дихання – Опора – Постановка при грі на трубі : методична розробка. – Львів : Львівська державна музична академія імені М. В. Лисенка, 2002. – 43 с.

27. Носов В. Горбаль Я. Деякі сучасні виконавські засоби при грі на духових інструментах. – Львів : ВВПДУ «ЛП», 1997. – 16 с.

28. Посвалюк В. Т. Оркестрова література для труби // Дослідження. Досвід. Спогади : зб. наук. праць. – Вип. 6. – К. : КССМШ ім. М.В. Лисенка, 2005.—С. 169-172.

29. Посвалюк В. Т. Педальні звуки в світі сучасного погляду на роботу амбушура трубача // Дослідження. Досвід. Спогади : зб. наук. праць. – Вип. 2. – К. : КССМШ ім. М. В. Лисенка, 2000. – С. 85-87.

30. Посвалюк В. Т. Труба в творчості українських композиторів // Дослідження. Досвід. Спогади : зб. наук. Праць. – Вип. 3. – К. : КССМШ ім. М. В. Лисенка, 2002. – С. 75-81.

31. Посвалюк В. Т. Психологічна підготовка у виконавчій діяльності трубача // Всеукраїнський брасс-бюлетень. – 2001. -- № 8.—С. 88-93.

32. Посвалюк В. Т. Щоденні самостійні вправи учня-трубача. – К. : Всеукраїнський брасс-бюлетень, 1998. – 40 с.

33. Посвалюк В. Т. Розігриви та щодення комплексні вправи трубача : посібник. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2000. – 32 с.

34. Посвалюк В. Т. Історія виконавства на трубі. Київська школа (друга половина XIX – XX ст.) : навч. посіб. – К. КНУКМ, 2005. – 161 с.

35. Посвалюк В. Т. Українські виконавські школи гри на трубі // Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Рівне : Волинські обереги, 2006. – Вип. 1. – С. 21-25.

36. Посвалюк В. Т. Виконавство на трубі в Україні : монографія. – К. : КНУКМ, 2006. – 400 с.

37. Посвалюк В. Т. Історія виконавства на трубі в Україні : посібник. К. : КНУКМ, 2006. – 368 с.

38. Якустіді І. В. Методика навчання гри на валторні. – К. : Муз . Україна, 1977. – 80 с.

39. Якустиди И. В. Некоторые советы молодым педагогам-валторнистам // Теория и практика игры на духовых инструментах : сб. ст. / сост. В. Н. Апатский. – К. : Муз. Украина, 1989. – С. 87-97.

40. Горбаль Я.М., Горбаль В.Я. Методика проведення індивідуальних занять з гри

на духових та ударних інструментах: Навчально-методичний посібник. - Львів: Посвіт, 2019. - 76с. ISBN 978-617-7835-36-2

41.Громченко В.В. Духове соло в європейській академічній композиторській та виконавській творчості 20 - початку 21 ст. (тенденції розвитку, специфіка, систематика): монографія. Київ - Дніпро: ЛІРА, 2020. - 304с. ISBN 978-966-981-349-7

42.Історія становлення та перспективи розвитку духової музики в контексті національної культури України та зарубіжжя. – Збірник наукових праць/Упорядник С.Д.Цюлюпа. – Випуск 13. – Рівне, РДГУ: «Волинські обереги», 2021. – 180с.

43. Arban J. B. Vollständige Schule für Trompete. – Leipzig : VEB Friedrich Hofmeister Musikverlag, 1987. – 247 p.

44. Barberra J.L. Maynard Ferguson : The king / ITG Journal. – 2000. – Vol.24. -- № 3. – P. 7-22.

45. Bucher C. Foundation of Physical education and Sport. –St. Louis : C.V. Mosby C, 1983. – P. 285-310.

46. Caruso C. Caruso on Breath control // Dynamic interval exercises. –new York : 6 Note Publishing Corp. , 1971. – P. 11.

47. Clarke G. L. Setting Up Drills (Calisthenic Exercises for Trumpet). – New York : Carl Fisher, 1929. – 56 p.

48. Colin Charles. Trumpet Advanced lip Flexibilities. – new York, 1980. – 80.

49. Costello W. Fenomen Embouchure. – New York, 1937. – 40 p.

50. Dale D. Trumpet Technique. – London : oxford University Press, 1967. 80 p.

51. Farkas P. The Art of Brass Playing. – New York : Wind music. INC. Rochester, 1989. – 65 p.

52. Lutak L. Studia orkiestrowe na trabke. -- Krakow : PMW, 1963.

53. Stamp J. WARM-UPS + STUDIES for Trumpet . – BIM 1978+1981. New York : Carl Ficher, Inc., 1970. – 32 p.

54. Stewart M. D. Arnold Jacjbs The Legaci of a Master. – North field : The Instrumentalist Publishing Company, 1987. – 145p.

ПРОПОНОВАНИЙ РЕПЕРТУАРНИЙ СПИСОК КОНЦЕРТНИХ КОМПОЗИЦІЙ

Гайдн Й. Концерт

Василенко С. Концерт

Бердієв М. Концерт №2

Пескін В. Концерт №1, №2
Станкович Є. Концерт-симфонія
Колодуб Л. Концерт
Колодуб Ж. Драматичний концерт
Гедіке А. Концерт
Томазі Г. Концерт
Жоліве А. Концертино
Хіндемід П. Соната
Платонов Н. Соната
Кржижек З. Концерт
Бара Ж. Анданте та Скерцо
Енеску Д. Легенда
Боцца Е. Сільські картини
Онеггер А. Інтрада
Арбан Ж. Венеціанський карнавал